

coactis : Ubi in subsidium vocabit Pfeifferum , Marraccium , Nerret-
 erum , Reineccium & Buxtorffium. Tractavi has materias in Collegio
 A. 1727. & 1728. cum paucis habito.

VI. Sciagraphia Collegii Critici, Theoretico-Practico-
 Elenchtico-Literarii,
 Orthodoxum ac pium Vet. Test. Criticum
 formaturi.

Præmittet hic I. Critici studii in genere , tum profani , tum sa-
 cri Representationem , & α. nomen Critici atq; Criticæ , defini-
 tionem , divisionem , originem ac necessitatem , periodos va-
 rias , canones primarios , causam contemptus ac neglectus , usumque
 & abusum breviter proponet , dein β. hæc ipsa Capita ad Criticam Sa-
 cram in specie applicabit , eaque pertractabit ex Stollio , Clerico , Pfaf-
 fio , Klemmio , Menckenio , Heumanno , Majo , Pfeiffero , Ramba-
 chio atque Carpzovio. Postea II. pertractabit in PARTIBUS IV. OF-
 FICIA PRIMARIA ORTHODOXI CRITICI VET. TESTAMENTI
 ATQUE RELIGIOSI , utpote qui 1. PRÆNOTIONES de Textu
 Archetypo & Versionibus Ectypis scire , atque sartas & tectas conser-
 vare , 2. ORGANA atque subsidia critica , tam interna , quam exter-
 na intelligere ac dextre applicare , 3. PRÆJUDICIA & πρῶτα ἰδίη
 cum antiquiorum , tum recentiorum Pseudocriticorum cavere & refu-
 tare , & 4. MERITA atque laudabilia Exempla Gniso-criticorum , cum
 moderno apparatu critico , nosse & in succum ac sanguinem converte-
 re debet. Eapropter N. Sectione THEORETICO-DOGMATICA ,
 finem Critici objectivum , & primum & secundarium considerabit ,
 & Prænotiones Criticas , seu cardinales Anticipationes veritatum de fon-
 tium authentia ac puritate , & versionum dependentia ac imperfectio-
 ne , omnium primo & quasi critica antecessionis loco probe custodi-
 endas , propinabit ex Glassio , Walthero , Læschero , Calovio , Pfeiffero ,
 Hottingero , Wasmutho , Buxtorffio , Rambachio , Leusdenio , Wolffio
 atque Carpzovio. Ubi I. circa AVTHENTICAS VET. TESTAMEN-
 TI TABULAS , de Canone Biblico Hebraico , Lingua Originali He-
 bræo-Chaldæa , & Stylo Scriptorum Sacrorum Divinoaget ; & α. Co-
 dicis Hebræi originem ac θεοπνευσίαν divinam , Authentiam & Auctori-
 tatem

tatem canonicam, *Integritatem* quoad sensum intemeratam, in melioribus & *MSctis* & *impressis codicibus* omnium temporum, & antiquam Divisionem Masorethicam expendet: *β. Lingua* Hebraicæ antiquitatem primævam, indolem egregiam, dignitatem variis prærogativis excellentem, & constantiam in elementis literalibus, punctisque vocalibus & accentualibus fere invariata, Masoræque cura multum conservata à labe demonstrabit: & *γ. Styli sacri certitudinem*, simplicitatem, Efficaciam, Evidentiam, Plenitudinem, Brevitatem, Verecundiam atque Proprietatem, & *positionibus & exemplis* illustrabit. Porro in hac *I. Parte* agere debet *II.* circa VERSIONES ad exemplar Prototypum efformatas, de earundem natura, diversitate, virtutibus atque vitiis, usu genuino & necessario, & abusu critico, ex Pfeiffero, Calovio, Glassio, Hottingero, Leusdenio, Buxtorffio, Huetio, Le Longio, Simonio, Franzio, Zeltnero, Mayero, Franckio, Raithio, Waltonio, Reimmanno, Kortumio, Wolffio atque Carpzovio. Notabit igitur *α. Charisma translationum* omnium, ipsis tamen fontibus neutiquam vel præponendum vel æquiparandum. *β. Discrimen* insigne *Versionum* indicabit, & veterum Ecclesiarum & recentiorum, & vernacularum & eruditarum, Chaldaicarum, Græcarum, Latinarum atque Germanicarum, aliarumque ad has conformatarum, vel cum his propius consentientium. *γ. Pretium* singulis justum constituet, imprimis nostræ *Lutheranæ*, magni quidem æstimandæ, at Fonti nequaquam calculo pari ad latus ponendæ. Sequetur *3. SECTIO PRACTICO-EXPERIMENTALIS*, quæ debet exponere *formalem Critici sinem*, qui est *verus Sacri Textus*, sive in Lingua authentica & originali, sive in bona translatione quacunque evoluti *Sensus*, per *media critica* tum interna, tum externa ab interprete obtinendus. Trutinabit eapropter hic *I. ORGANA CRITICA INTERNA*, quæ innatum verbi divini sensum, & verbalem, & literalem, & mysticum, ex Harmonia Scripturæ perpetim parallela, divinaque & grammatica, & rhetorica, & logica, jugiter derivare tenentur: ubi exemplis comprobabit, tum ex Franzio, Calovio, Dorscheo, Franckio, Michaële, Glassio, Lütkenio, Schmidio, Walthero, Læschero, Geiero, Tarnovio, Pfeiffero, Starckio, Gebhardi, Deylingio, Marckio, Coccejo, Hasæo atque Lampio, eorumque vel Libris propriis,

priis, vel excerptis fidelibus, tum & ex sua ipsius Lectione & observatione Biblica depromptis, atque ad alia loca felicemque praxin hodegi loco inservientibus; quod *α. Symphoniacus Scripturarum concensus*, ac Parallelismus verbalis & realis continuus, veræ ac pie criticæ exegeteos primum debeat esse Principium: & *β. Ecclesia Christi scripturaria*, tantum *grammatica* esse obligetur, & curate attendere ad emphaticas sanctioris Spiritus ejusque amanuensium & voces, & phrasas, & idiotismos, & distinctiones, nihilque parvi pendendum in revelatione: quod *γ. Rhetorica biblica* possideat singularem dicendi characterem, & in proprio & in figurato sermone, affectumque spiraret peculiariter indagandum: & *δ. Logica sacra* ideas ac propositiones bene digerat, causarum doctrinam, haud statim obviam, ex locis parallelis explicet, apparentes *εὐαλιόφανεας* pugnantes dextre, quoad pote & necessum, resolvat, & Accentuationis nobilissimæ, nec hominum sequiorum excogitationi facile tribuendæ, beneficio maximo singulas Periodos accurate interpreti disponat. Dein progredietur in parte hac *γ. da*, ad EXTERNA ADMINICULA II. contemplanda, quæ Sensum Scripturæ, organis forte internis nondum plene detectum, vel ulterius illustrandum, declarant uberius, ex *cognatis Linguis Orientalibus* aut *occidentalibus*, ac *versionibus* in his ipsis conscriptis, ex *Rabbinorum* scriptis, *antiquitatibus* sacris, atque *Commentariorum Christianorum* suffragiis: ubi præter supraallegatos auctores, *Raithium*, *Majum*, *Amamam*, *Allixium*, *Clericum*, *Lightfootum*, *Cappellum*, *Witsum*, *Vitringam*, *Buxtorffium*, *Schultensium*, *Hacksperium*, *Lundium*, *Polum*, *Grotium*, *Relandum*, *Goodwinum*, *Altingium*, *Piscatorem*, *Kortumium*, *Hillerum*, *Tossanum* ac *Wolffium* adhibebit in consilium, atque ex iis in selectis edocebit locis: quod *1.* haud vane sæpius conferantur *Metaphrasæ* OO., inprimis *Targumim* diversi generis, *Onkelosi*, *Jonathanis* & *Josephi*, nec non *Versiones Græcæ*, maxime *70' viralis* dicta, & *Vulgata Latina*, aliæque ad latinas, germanicas, & plurimorum vernaculas ex fontibus correctas referendæ: *2.* quod *Rabbinorum* & *Grammatica*, & *Peruschica*, & *Talmudica*, & *Kabbalistica*, & *Karaitica scripta*, ob lucem ipsi sacro textui interdum inferendam, & ob vindicanda non raro biblica oracula, & ob Judæos ipsos aut convertendos, aut saltem convincendos jure cum fructu

fructu evolvi possint : 3. non spernenda multoties sint *adminicula Archaeologica*, ex antiquitatibus & sacris, & profanis, historicis, geographicis, genealogicis atque chronologicis, vel & disciplinis realibus philosophicis, alia olim methodo tractatis, nonnulla subsidia quandoque derivantia : & porro 4. quod *commentariorum* à Christianis editorum, & nunc integros Libros, nunc quosdam eorum articulos explicantium, suaque adjuncta critico-exegetica, aut *paraphrasibus*, aut *observationibus*, aut *onomasticis*, aut *hierophycis*, aut *miscellaneis syntagmatibus*, aut *collektaneis exegeticis* proponentium vota polentia atque suffragia majora saepe numero investigandum sensum adjuvent. Dein transibit à ad PARTEM ELENCHTICO-THERAPEVTICAM, Hostesque Gnisio-criticorum & in suis Principiis, & in deductis inde Interpretationibus falsis cognoscendos atque redarguendos sistet, censoriis criticorum virgulis multaturus atque obeliscis jugulaturus *Principia ac Fundamenta Pseudocritica*, quæ vel aperto Marte aciem instruunt, vel per cuniculos agere tentant ; & nunc ipsas *palmarias* de Vet. Test. & Canone & Lingua & Stylo conservandas *Prenotiones* labefactatum eunt ; nunc *debitum ordinem*, inter *textum* originalem atque *translationes* cum antiquas tum recentiores, accuratis limitibus constituendum, perturbant & invertunt ; nunc *posthabitis* primum adhibendis *adminiculis criticis internis*, & Scripturæ innatis, solum *externis* indulgent *mediisque literariis* nimirum inhærescunt ; nunc omnia conjecturis suis censoriis subjiunt, atque *licentioso dente suo critico* libere circumrodendi potestatem sibi attribuunt. Hic ergo non poterit non ante oculos statuere *Cappellum*, *Grotium*, *Waltonum*, *Morinum*, *Scaligerum*, *Vossium*, *Pezronum*, *Maslesum*, *Meibomium*, *Clericum*, *Hardium* atque *Whistonum*, singulorumque & *characterem* proprium delineare, & *hypotheses* privatas liberiores examinare, & *loca quaedam* ab iisdem licentius tractata vindicare ; una adjecto interdum rectius sentientium *criticorum calculo*, qui maximam partem allegatos ante Pseudocriticos jam graviter depexos dederunt, & genuinæ Criticæ Philobiblicæ patrocinium mascule susceperunt, primaque inter mox nominandos subsellia jure occuparunt. Hinc perget 7. ad SECTIONEM HISTORICO-LITERARIAM, quæ ad confirmandam magis probam *Praxin Criticam* producet in scenam potiora
Lumi-

Luminaria atque Ornamenta Gnifio-Critica, quæ, ut omnem cordatorum Criticorum mensuram adimplerent, enixe elaboraverunt, & summum pleraque fastigium conscenderunt, jam *principia* genuina è tenebris in lucem revocando, jam *versionum* quarundam virtutes ac vitia demonstrando, jam *præjudicia ac p̄pola* Ψ&Δν adversariorum infirmo, jam *loca quadam Scripturæ* ex subsidiis atque adjumentis criticis illustrando. Spectant autem huc præ aliis jure præcipuo, *Origenes, Hieronymus, Flacius, Glassius, Franzius, Buxtorffii, Was-muthus, Calovius, Waltherus, Hottingerus, Le Longius, Pfeifferus, Amama, Vitringa, Relandus, Witsius, Leusdenius, Coccejus, Heideggerus, Lightfootus, Lœscherus, Deylingius, Cellarius, Starckius, Maji, Michaëles, Rambachius, Heumannus, Hasæus, Lampius, Müllerus, Kortumius, Friderici, Raithius, Schickardus, Hillerus, Klemmius, Pfaffius, Wolffius atque Carpozovius*, quorum *scripta, inventa atque merita Critica*, tum ex aliis nonnunquam recensere poterit, tum & sua *νεῖται* moderata tantisque nominibus debita, illustrare conabitur. Neque vero *ordine continuo* singulas pertractare atque absolvere partes, necessum fore existimabit: verum, *nunc Prænotionem Criticam, nunc Organum Criticum, alia hora Præjudicium Pseudocriticum*, rursus *alia primæ magnitudinis Stellam Gnifio-criticam* in medium prolaturus erit. Habui hoc *Collegium* superiori atque hoc adhuc anno.

CONCLUSIO.

HAbet hic *Lector benevolus* generalem Delineationem typicamque Repræsentationem *VI. Collegiorum*, cum *VI. aliis, quadriennio proxime elapso*, à me in *Stipendio Illustri* pro viribus habitorem; quorum *occasionem*, quæ me, ut illa aperirem, commovere potuit ac debuit, nec non *typis eadem divulgandi rationem*, in antecessione primoribus labris prægustavi. Placet jam per modum *appendicule* haud frustraneæ aliquid subjungere de *singulorum necessitate atq. utilitate*, D tius-